

รายการยาสมุนไพรกลางในบัญชียาหลักสมุนไพรแห่งชาติ สสจ.อ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
1.ฟ้าทะลายโจร	1. บรรเทาอาการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจาก การติดเชื้อ เช่น อุจจาระ ไม่เป็นมูก หรือมีเลือด ปน 2.บรรเทาอาการเจ็บคอ 3. บรรเทาอาการของ โรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ ปวด เมื่อยกล้ามเนื้อ	1. บรรเทาอาการท้องเสียชนิด ที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือด ปน - ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และ ชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 2 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน 2.บรรเทาอาการหวัดและเจ็บ คอ - ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และ ชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 1.5 - 3 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและ ก่อนนอน	- ห้ามใช้ในผู้ที่มีการแพ้ฟ้าทะลายโจร - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้ - หากใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง - หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วัน แล้วไม่หาย หรือ มีอาการรุนแรงขึ้น ระหว่างใช้ยาควรหยุดใช้และพบแพทย์ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยา ต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาลดความดันเลือดเพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้ - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนการเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 1A2, CYP 2C9 และ CYP 3A4 - อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติของทางเดินอาหาร เช่น ปวดท้อง ท้องเดิน คลื่นไส้ เบื่ออาหาร วิงเวียนศีรษะ ใจสั่น และอาจเกิดลมพิษได้ - ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรสำหรับแก้อาการเจ็บคอในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้ - ในผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ Streptococcus group A - ในผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อ Streptococcus group - ในผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูห์มาติก - ในผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากมีการติดเชื้อแบคทีเรีย และมีการ รุนแรง เช่น มีตุ่มหนองในคอ มีไข้สูง และหนาวสั่น
2.มะระขี้นก	แก้ไข้ แก้ร้อนใน เจริญ อาหาร	- ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม -1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	- ห้ามใช้ในเด็กหรือหญิงให้นมบุตร เนื่องจากมีรายงานว่าทำให้ระดับน้ำตาลใน เลือดลดลงอย่างมากจนเกิดอาการชักได้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของ ไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ควรระวังการใช้ ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (Oral Hypoglycemic Agents) อื่น ๆ หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจทำให้ เกิดการเสริมฤทธิ์กันได้ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคตับ เพราะเคยมีรายงานว่าทำให้เกิดตับ อักเสบได้ - อาจจะมีอาการคลื่นไส้ วิงเวียน ชาปลายมือปลายเท้า hypoglycemic coma อาการชักในเด็ก ท้องเดิน ท้องอืด ปวดศีรษะ และอาจเพิ่มระดับ เอนไซม์ gamma-glutamyl transferase และ alkaline phosphatase ใน เลือดได้
3.บัวบก (เจด แคปซูล)	แก้ไข้แก้ร้อนใน ช้ำใน	- ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 - 4 กรัม ขงน้ำร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อน อาหาร - ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 400 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อน	- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้สมุนไพรวงศ์ Apiaceae (Umbelliferae) - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของ ไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ - หลีกเลี่ยงการใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะอาจทำให้เกิดพิษต่อตับได้ใน ผู้ป่วยบางราย - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่มีผลต่อตับ ยาขับปัสสาวะ และยาที่มีผลข้างเคียง ทำให้ ง่วงนอน เพราะอาจเสริมฤทธิ์กันได้

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
		อาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - บำรุงอาจเพิ่มระดับน้ำตาลและคอเลสเตอรอลในเลือด และทำให้ประสิทธิภาพของยาลดน้ำตาลและยาลดคอเลสเตอรอลลดลง - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาที่มีกระบวนการเมแทบอลิซึมผ่าน Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากบับกมีฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์ CYP 2C9 และ CYP 2C19 - ง่วงนอน คลื่นไส้ อาเจียน แสบท้อง มวนท้อง ท้องอืด และปัสสาวะบ่อย
4.ห้าราก	บรรเทาอาการไข้	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 1.5 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ - เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ - ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ - เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ไม่แนะนำให้ใช้ในหญิงที่มีไข้หวัดหรือใช้ระหว่างมีประจำเดือน
5.จันทน์ลีลา	บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ - เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ <p>ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนะนำให้ใช้ยาจันทน์ลีลาได้ในหญิงที่มีไข้หวัดหรือใช้ระหว่างมีประจำเดือน
6.ยาเขียวหอม	1. บรรเทาอาการไข้ร้อนในกระหายน้ำ 2. แก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จากหัดและอีสุกอีใส)	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดผง ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ - เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ <p>น้ำกระสายยาที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนใน 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ลองเกสรดอกไม้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ <p>ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทางกรมแพทย์แผนไทย แนะนำให้ผู้ป่วยหัด อีสุกอีใส ห้ามรับประทานอาหารทะเล ไข่ และน้ำเย็น เนื่องจากผดผื่นแดง

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
		<p>กระหายน้ำ ใช้น้ำสุก หรือน้ำดอกมะลิ เป็นน้ำกระสายยา</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรณีแก้พิษหัด พิษอีสุกอีใส <p>ละลายน้ำรากผักชีต้ม เป็นน้ำกระสายยาทั้งรับประทาน และชโลม</p> <p>หมายเหตุ การชโลมใช้ยาผงละลายน้ำ 1 ต่อ 3 แล้วชโลม (ประพรม) ทัวตามตัวบริเวณที่ตุ่มใสยังไม่แตก</p> <p>- ชนิดเม็ดหรือชนิดแคปซูล</p> <p>ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ</p> <p>เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ทุก 4 - 6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ</p>	
7.หย้าปักกิ่ง	แก้ไข้ แก้ร้อนใน แก้ น้ำเหลืองเสีย	<p>- ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 400 - 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร</p>	<p>- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก</p> <p>- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์</p> <p>ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ:</p> <p>- ภูมิปัญญาเดิมใช้ทั้งต้น คั้นน้ำแล้วตั้งทิ้งไว้เพื่อให้ตกตะกอน แล้วนำส่วนใสไปรับประทาน</p>
8.ตรีผลา	<p>1. บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ</p> <p>2. เป็นยาระบายอ่อนๆ</p>	<p>1. บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ</p> <p>- ชนิดซอง รับประทานครั้งละ 1-2 กรัม ซง น้ำร้อนประมาณ 120-200 มิลลิลิตร ทิ้งไว้ 3-5 นาที ดื่มในขณะที่ยังอุ่น เมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง</p> <p>- ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 300 -600 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ วันละ 3 -4 ครั้ง</p> <p>2. เป็นยาระบายอ่อนๆ</p> <p>- ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 500 -1000 มิลลิกรัม ก่อนนอน</p>	<p>- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย</p>
9.ยาอมมะแว้ง	บรรเทาอาการไอ มี	<p>- ชนิดผง ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ</p>	<p>- ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์</p> <p>- ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือ ไม่ควรใช้น้ำมะนาวแทรกเกลือ</p>

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
(ประสมมะแว้ง)	เสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ช่วยขับเสมหะ	รับประทาน ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1-1.4 กรัม เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 200-400 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ รับประทาน - ชนิดเม็ดและชนิดลูกกลอน ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ รับประทาน หรือใช้อม ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1-1.4 กรัม เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 200 -400 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการ	
10.ยาน้ำแก้ไอผสมมะขามป้อม	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	- จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง	- ผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมะขามป้อมมีฤทธิ์เป็นยาระบาย
11.ขมิ้นชัน	1. บรรเทาอาการแน่น จุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ 2. แสบร้อนท้องจากแผลในกระเพาะอาหาร กรดไหลย้อน	1. บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ - ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม -1 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน 2. แสบร้อนท้องจากแผลในกระเพาะอาหาร กรดไหลย้อน - ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม -1 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน	- ห้ามใช้ในผู้ที่ท่อน้ำดีอุดตัน หรือผู้ที่ไวต่อยานี้ - ควรระวังการใช้กับผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ควรระวังการใช้กับเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิภาพและความปลอดภัย - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยานี้ร่วมกับยาที่กระบวนกรเมแทบอลิซึม ผ่านเอนไซม์ Cytochrome P450 (CYP 450) เนื่องจากสาร curcumin ยับยั้ง CYP 3A4, CYP 1A2 แต่กระตุ้นเอนไซม์ CYP 2A6 - ควรระวังการใช้ร่วมกับยารักษาโรคมะเร็งบางชนิด เช่น doxorubicin, chlormethine, cyclophosphamide และ camptothecin เนื่องจาก curcumin อาจมีผลต้านฤทธิ์ยาดังกล่าว - ผิวหนังอักเสบจากการแพ้
12.ยาขิง (แคปซูล เม็ด ลูกกลอน)	1. บรรเทาอาการแน่น จุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ 2. ป้องกันและบรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน ที่มีสาเหตุจากการเมาเรือ	- ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และชนิดลูกกลอน 1. บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด รับประทานวันละ 2 - 4 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร 2. ป้องกันและบรรเทาอาการ	- ควรระวังการใช้ร่วมกับสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulants) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคหัวใจในถุงน้ำดี ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์ - ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ - อาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
	เมาเรือ 3. ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด	คลื่นไส้ อาเจียน ที่มีสาเหตุจากการเมาเรือ รับประทานวันละ 1 - 2 กรัม ก่อนเดินทาง 30 นาที - 1 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ 3. ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด รับประทานครั้งละ 1 กรัม ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง	
13.เบญจกูล	1. บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ 2. บำรุงธาตุ แก้อาการให้ปกติ	1. บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ - ชนิดลูกกลอน ชนิดเม็ด และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร 2. บำรุงธาตุ แก้อาการให้ปกติ - ชนิดลูกกลอน ชนิดเม็ด และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีไข้และเด็กเล็ก - ไม่ควรใช้ยาในในฤดูร้อน เนื่องจากอาจทำให้ไฟธาตุกำเริบ - ไม่ควรรับประทานติดต่อกันนานเกิน 7 วัน - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
14.ยาบำรุงโลหิต	บำรุงโลหิต	- ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ก่อนอาหาร	- ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ของเกสรดอกไม้ - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
15.ประสะไพล	1. ระดูมาไม่สม่ำเสมอ หรือน้อยกว่าปกติ 2. บรรเทาอาการปวดประจำเดือน 3. ขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร	1. กรณีระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือน้อยกว่าปกติ - ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เป็นเวลา 3 - 5 วัน เมื่อระดูมา ให้หยุดรับประทาน - ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เป็นเวลา 3 - 5 วัน เมื่อระดูมา ให้หยุดรับประทาน 2. กรณีปวดประจำเดือน ในกรณีที่มีอาการปวดประจำเดือนเป็นประจำ ให้รับประทานยา ก่อนมี	- ห้ามใช้ในหญิงตกเลือดหลังคลอด หญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่มีไข้ - ห้ามรับประทานในหญิงที่มีระดูมากกว่าปกติ เพราะจะทำให้มีการขับระดูออกมามากขึ้น - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - กรณีระดูมาไม่สม่ำเสมอหรือน้อยกว่าปกติ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 1 เดือน - กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
		<p>ประจำเดือน 2 - 3 วันไปจนถึงวันแรกและวันที่สองที่มีประจำเดือน</p> <p>- ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร</p> <p>- ชนิดแคปซูล ชนิดเม็ด และ ชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร</p> <p>3. กรณีขับน้ำคาวปลาในหญิงหลังคลอดบุตร</p> <p>- ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำสุก วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน</p> <p>- ชนิดลูกกลอน ชนิดเม็ด และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ให้รับประทานจนกว่าน้ำคาวปลาจะหมด แต่ไม่เกิน 15 วัน</p>	
16.ยาหอมนวโกฐ	<p>1. แก้มวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ</p> <p>2. แก้มปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด และอ่อนเพลีย)</p>	<p>- ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ละลายน้ำกระสาย เมื่อมีอาการทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง</p> <p>น้ำกระสายยาที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรณี แก้มวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ ใช้น้ำลูกผักชี (15 กรัม) หรือเทียนดำ (15 กรัม) ต้มเป็นน้ำกระสายยา • กรณีแก้มปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการเช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย) ใช้ก้านสะเดา (33 ก้าน หรือ 15 กรัม) ลูกกระดอม (7 ลูก หรือ 15 กรัม) และเถาบอระเพ็ด (7 องคุลี หรือ 15 กรัม) ต้มเป็นน้ำ 	<p>- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้</p> <p>- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)</p> <p>- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ลองเกอร์ดอกไม้</p>

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
		กระสายยา • ถ้าน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน - ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ทุก 3 - 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง	
17.ยาหอมเทพจิตร	แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิววิงเวียน คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น และบำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื่น	- ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1-1.4 กรัม ละลายน้ำสุก เมื่อมีอาการ ทุก 3-4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง - ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 1 -1.4 กรัม เมื่อมีอาการ ทุก 3 -4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง	- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
18.เถาวัลย์เปรียง	บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย	- ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้ง 500 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนหรือหลังอาหารทันที	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่เป็นแผลในกระเพาะอาหารเนื่องจากเถาวัลย์เปรียงมีกลไกออกฤทธิ์เช่นเดียวกับยาแก้ปวดในกลุ่มยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs: NSAIDs) - การใช้ยานี้อาจทำให้เกิดการระคายเคืองของระบบทางเดินอาหาร - ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง และใจสั่น
19.สัทธาธรา	ขับลมในเส้น แก้โรคลมกองหยาบ	- ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 1 -1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	- ห้ามใช้กับหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้ - ควรระวังการบริโภคในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก และกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยาสรร้อน - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ร้อนท้อง แสบท้อง คลื่นไส้ คอแห้ง ผื่นคัน
20.ธรณีสังฆะฆาต	1. แก้เถาดาน ท้องผูก 2.แก้กษัยเส้น	1. แก้เถาดาน ท้องผูก - ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน 2.แก้กษัยเส้น - ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 500	- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่มีไข้ และเด็ก - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง - ควรระวังการใช้ในผู้สูงอายุ

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
		มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	
21.มะขามแขก	บรรเทาอาการท้องผูก	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 กรัม ชงน้ำ ร้อนประมาณ 120-200 มิลลิลิตร ก่อนนอน - ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม -1.2 กรัม ก่อนนอน 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ผู้ป่วยที่มีภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction) หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ - ควรระวังการใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี หรือในผู้ป่วย inflammatory bowel disease - การรับประทานยาในขนาดสูง อาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis) - ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสียน้ำและเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียม และการใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้น้ำนี้กับหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร - ปวดมวนท้อง ผื่นคัน
22.เพชรสังฆาต	บรรเทาอาการริดสีดวง ทวารหนัก	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดเม็ด ชนิดลูกกลอน และ ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม -1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนหรือหลังอาหารทันที 	<ul style="list-style-type: none"> - ท้องเสีย มวนท้อง
23.ยาเหลียง ปิดสมุทร	บรรเทาอาการท้องเสีย ชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็น มูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้ เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดผงและชนิดเม็ด (แบบ อัดเปียก) ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 3 - 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 3 - 5 เดือน รับประทานครั้งละ 200 มิลลิกรัม อายุ 6 - 12 เดือน รับประทาน ครั้งละ 300 - 400 มิลลิกรัม อายุ 1 - 5 ขวบ รับประทานครั้งละ 500 - 700 มิลลิกรัม อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม ละลายน้ำกระสายยา ทุก 3 - 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ น้ำกระสายยาที่ใช้ <ul style="list-style-type: none"> • ใช้น้ำเปลือกลูกทับทิมหรือ เปลือกแคตมั้น แทรกกับน้ำปูนใส เป็นน้ำกระสายยา สำหรับเด็ก เล็กให้ผสมคสมกับน้ำกระสายยา ใช้รับประทานหรือกวาดก็ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
		<ul style="list-style-type: none"> • ถ้าน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำสุกแทน - ชนิดแคปซูลและชนิดเม็ด เด็ก อายุ 6 - 12 ปี รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม - 1 กรัม เมื่อมีอาการ ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 3 - 5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ 	
24.รางจืด (ขง แคปซูล)	ถอนพิษไข้ แก้อ่อนในถอนพิษเบื่อเมา	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2-3 กรัม ขง น้ำร้อน 120-200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ - ชนิดแคปซูล รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม -1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันแล้ว อาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวาน เพราะอาจเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ต้องใช้ยาอื่นอย่างต่อเนื่องเพราะยารางจืด อาจเร่งการขับยาเหล่านั้นออกจากร่างกาย ทำให้ประสิทธิภาพของยาลดลง <p>ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในทางการแพทย์แผนไทย จะใช้ใบหรือราก ตำและคั้นน้ำขาวๆ รับประทานแก้พิษผดผื่นคัน
25.หญ้าหนวดแมว (ขง)	ขับปัสสาวะ แก้อักเสบ ขับน้ำขนาดเล็ก	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 -3 กรัม ขง น้ำร้อนประมาณ 120 -200 มิลลิลิตร ดื่มวันละ 2 -3 ครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีการทำงานของหัวใจและ/หรือไตบกพร่อง - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดปริมาณโพแทสเซียม เช่น ผู้ที่เป็นโรคหัวใจ เนื่องจากยาหญ้าหนวดแมวมีปริมาณโพแทสเซียมสูง - ควรระวังการใช้ร่วมกับยาลดน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทาน (Oral hypoglycemic agents) หรือร่วมกับการฉีดอินซูลิน เพราะอาจทำให้เกิดการเสริมฤทธิ์กันได้
26.หญ้าดอกขาว (ขง)	ลดความอยากบูหรี่	<ul style="list-style-type: none"> - ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 กรัม ขง น้ำร้อนประมาณ 120 -200 มิลลิลิตร หลังอาหาร วันละ 3 - 4 ครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคหัวใจ และโรคไต เนื่องจากยาหญ้าดอกขาวมีโพแทสเซียมสูง - ปากแห้ง คอแห้ง
27.พญาอ/เสลดพังพอน (กลีเซอริน ครีม ทิงเจอร์)	1. ยาครีม บรรเทาอาการของ เริมและงูสวัด 2. สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) รักษาแผลในปาก (aphthous ulcer) แผลจากการฉายรังสีและเคมีบำบัด 3. ยาโลชั่น บรรเทาอาการ ผดผื่นคัน ลมพิษ ตุ่มคัน	<ul style="list-style-type: none"> - ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 5 ครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ห้ามใช้ในผู้ที่แพ้พญาอ

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
	4. ยาขี้ผึ้ง บรรเทา อาการอักเสบ ปวด บวม จากแมลงกัดต่อย 5. ยาทิงเจอร์ บรรเทา อาการของเริม และ งูสวัด		
28.ไฟล (ครีม/น้ำมัน)	บรรเทาอาการปวดเมื่อย	- ทาและถูเบา ๆ บริเวณที่มี อาการวันละ 2 - 3 ครั้ง	- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
29.ยาประคบ	ประคบเพื่อลดอาการ ปวด ช่วยคลายกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อ	- นำยาประคบไปนึ่ง แล้วใช้ ประคบ ขณะยังอุ่น วันละ 1-2 ครั้ง ลูกประคบ 1 ลูกสามารถใช้ ได้ 3-4 ครั้ง โดยหลังจากใช้แล้วผึ่งให้แห้ง ก่อนนำไปแช่ตู้เย็น	- ห้ามประคบบริเวณที่มีบาดแผล - ห้ามประคบเมื่อเกิดการอักเสบเฉียบพลัน เช่น ข้อเท้าแพลง หรือมีอาการ อักเสบ บวม แดง ร้อน ในช่วง 24 ชั่วโมงแรก เนื่องจากจะทำให้มีอาการ อักเสบมากขึ้น และอาจมีเลือดออกมากตามมาได้ โดยควรประคบหลังเกิด อาการ 24 ชั่วโมง - ไม่ควรใช้ลูกประคบที่ร้อนเกินไป โดยเฉพาะบริเวณผิวหนังที่เคยเป็นแผลมา ก่อนหรือบริเวณที่มีกระดูกยื่น และต้องระวังเป็นพิเศษในผู้ป่วยโรคเบาหวาน อัมพาต เด็ก และผู้สูงอายุ เพราะมักมีความรู้สึกในการรับรู้และตอบสนองช้า อาจทำให้ผิวหนังไหม้พองได้ง่าย - หลังจากประคบสมุนไพรเสร็จใหม่ ๆ ไม่ควรอาบน้ำทันที เพราะเป็นการล้าง ตัวยาจากผิวหนัง และร่างกายยังไม่สามารถปรับตัวได้ทัน (จากร้อนเป็นเย็น ทันทีทันใด) อาจทำให้เกิดเป็นไข้ได้ - ควรระวังการใช้ในผู้ที่แพ้ส่วนประกอบในยาประคบ
30.ยาอบ สมุนไพร	บรรเทาอาการปวดเมื่อย กล้ามเนื้อ อาการหวัด คัดจมูก หอบหืด	นำยาอบสมุนไพรไปต้มในหม้อที่ อยู่ในตู้อบหรือกระโจมเพื่อให้ เกิดไอน้ำ อยู่ในตู้อบ 2 - 3 รอบ รอบละ 10 - 15 นาที	- ไม่ควรใช้อุณหภูมิเกิน 60 องศาเซลเซียส - ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีไข้และเด็ก - อาจทำให้มีอาการเวียนศีรษะ หน้ามืด อ่อนเพลีย และหมดสติได้ - ต้องสั่งใช้โดยแพทย์แผนไทยหรือผู้เชี่ยวชาญ
31.บอระเพ็ด	บรรเทาอาการไข้ ตัว ร้อน ช่วยให้เจริญ อาหาร	รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	- หากใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
32.ดอกคำฝอย (ขง)	ช่วยลดระดับไขมันใน เส้นเลือด บำรุงโลหิต	- ชนิดขง รับประทานครั้งละ 2 กรัม ขงน้ำ ร้อนประมาณ 120 - 200 มิลลิลิตร หลังอาหาร วันละ 3 - 4 ครั้ง	- ควรระมัดระวังเมื่อใช้ดอกคำฝอยร่วมกับยาในกลุ่มต้านการแข็งตัวของเลือด (Anticoagulant) สำหรับสตรีมีครรภ์ไม่ควรบริโภคสมุนไพรดอกคำฝอย ---เนื่องจากสมุนไพร ชนิดนี้มีฤทธิ์เป็นยาบำรุงเลือดและช่วยขับประจำเดือน หากรับประทานหรือ รับประทานในปริมาณมาก ๆ ก็อาจจะทำให้แท้งบุตร - การรับประทานในปริมาณมากจนเกินไปอาจจะทำให้มีประจำเดือนมากกว่า ปกติ และอาจทำให้มีอาการมึนงง หรือมีผดผื่นคันขึ้นตามตัวได้
33.ยาปราบ ชมพูทวีป	บรรเทาอาการหวัดใน ระยะแรก และอาการ เนื่องจากการแพ้ากาศ	รับประทานครั้งละ 750 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน	ข้อห้ามใช้ - ห้ามใช้เมื่อพบภาวะแทรกซ้อนจากภาวะการแพ้ากาศ เช่น ไซนัสอักเสบ หรือ ติดเชื้อจากแบคทีเรียซึ่งจะมีอาการเจ็บบริเวณไซนัส ไข้สูง น้ำมูกและเสมหะ เขียว - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ที่มีไข้เด็ก

คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจังหวัดอ่างทอง

ตำรับยา	อาการ / สรรพคุณ	ขนาด / วิธีใช้	ข้อห้าม / ข้อควรระวัง
			<p>คำเตือน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรระวังการบริโภคในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจผู้ป่วยโรคแผลเปื่อยเพปติก และกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไตและทางเดินปัสสาวะเนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบรู - ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง <p>อาการไม่พึงประสงค์</p> <p>แสบร้อนยอดอก</p>
34.ยารธาตุบเขย	ขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	รับประทานครั้งละ 15 - 30 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร	ควรระวังการใช้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบรูและเกิดพิษได้
35.แปะก๊วย	เสริมความจำเพิ่มการไหลเวียนเลือดในสมอง	ยาผง 1 ชอง ต่อน้ำอุ่น 1 แก้ว (200ซีซี)	สตรีมีครรภ์ แม่ที่ให้นมบุตร ผู้ป่วยเบาหวานไม่ควรรับประทาน
36.ใบหม่อน (ผง)	แก้ไข้ ตัวร้อน กระจายน้ำ หอบหืด ต้านมะเร็ง ระวังประสาท บำรุงสายตา	ยาผง 1 ชอง ต่อน้ำอุ่น 1 แก้ว (200ซีซี)	ผู้ป่วยที่กำลังผ่าตัดห้ามรับประทานเพราะมีผลต่อการห้ามเลือด
37.ขุมเห็ดเทศ	เป็นยาระบาย บรรเทาอาการท้องอืด	ยาผง 1 ชอง ต่อน้ำอุ่น 1 แก้ว (200ซีซี)	ห้ามใช้ในผู้ป่วยท้องเสีย และผู้ป่วยโรคไต
38.กระเทียมสกัด	ลดคลอเรสเตอรอล ลดไขมันในเลือด ลดความดันโลหิต	รับประทานครั้งละ 1-2 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง หลังอาหารเช้าและเย็น	เด็กและสตรีมีครรภ์ไม่ควรรับประทาน
39.เจลพริก	บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ	ทาบริเวณที่ปวด 3-4 ครั้ง/วัน	ห้ามทาผิวหนังที่มีความอ่อนนุ่ม เช่นตาและเยื่อต่างๆ
40.ว่านหางจระเข้ (เจล)	รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และทำให้ความชุ่มชื้นกับผิวหนัง	ทาบริเวณที่ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก วันละ 2-3 ครั้ง	ยาใช้ภายนอก ห้ามรับประทาน